

Члан 2.

II Саставни део ове одлуке чини Локални акциони план за спречавање насиља у породици 2023-2026. године.

Члан 3.

III Ова одлука објављује се у „Службеном листу града Лознице“ и ступа на снагу осмог дана од дана објављивања.

О Д Л У К У
о усвајању Локалног акционог плана за
спречавање насиља у породици
2023-2026. године

Члан 1.

I Усваја се Локални акциони план за спречавање насиља у породици 2023-2026. године.

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ГРАД ЛОЗНИЦА**

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА СПРЕЧАВАЊЕ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

ЗА ПЕРИОД 2023-2026. године

Лозница, јул 2023. године

Уводне речи градоначелника Лознице господина Видоја Петровића

Тема породичног насиља је тешка и болна али Лозница је град који је спреман да се суочи са овим изазовима. То је тема о којој треба говорити у континуитету да би се сваки вид насиља свео на најмању могућу меру. И управо због тога доношење **Локалног акционог плана за спречавање насиља у породици за период од 2023. до 2026. године** представља важан корак у правцу планирања потреба и интереса свих грађана, а посебно женске популације које су најрањивији сегмент у нашем друштву.

Са циљем спречавања породичног насиља, заштите потенцијалних жртава породичног насиља, јачања породица и породичних односа у граду Лозници, а у складу са препорукама Владе Републике Србије датим у Стратегији за спречавање и борбу против родно заснованог насиља према женама и насиља у породици 2021-2026, Градска управа града Лознице је у јулу 2022. године покренула процес израде Локалног акционог плана за спречавање породичног насиља.

Иако су у протеклом периоду остварени значајни резултати на плану сузбијања и спречавања родно заснованог насиља према женама и насиља у породици, ови облици насиља још увек су распрострањени.

Жене су доминантне жртве насиља у породици и у партнерским односима, а ни број фемцида се не смањује значајно. Ризику од родно заснованог насиља посебно су изложене жене из осетљивих друштвених група, као што су Ромкиње, жене са инвалидитетом, жене са села, самохране мајке, азиланткиње/мигранткиње и др.

Насиље према женама још увек се не сагледава као манифестација историјски неједнаких односа моћи између жена и мушкараца, који су довели до доминације и дискриминације жена од мушкараца, као и до спречавања напредовања жена у пуној мери, те је то један од кључних друштвених механизма, којима се жене приморавају да буду у подређеном положају у односу на мушкарце, како је то истакнуто и у Преамбули Истанбулске конвенције. Традиционалне културне норме и широко распрострањени родни стереотипи и предрасуде одржавају окружење у којем се насиље према женама у великој мери толерише и оправдава.

„Тамна бројка” насиља према женама још увек је велика јер се оно често не пријављује, због страха од стигматизације, срамоте, недостатка подршке и разумевања средине, економске зависности и страха од учиниоца, али и због неповерења у ефикасност деловања институција система.

Зато је потребно уложити додатне напоре како би се унапредио систем заштите и подршке који ће и током евентуалних будућих криза моћи адекватно да одговори на потребе жена и мушкараца. Једини начин како можемо да постигнемо овај циљ је мултисекторски приступ, који укључује све надлежне органе и њихову још ефикаснију реакцију на појаве насиља. Верујем да ће овај документ, у чијем писању су учествовали сви значајни актери на локалном нивоу, направити промену у наредне три године и да ћемо моћи да измеримо побољшање у овој области.

Насиље никада нема оправдање. Намера нам је, да сви заједно допринесемо, да Лозница буде град у ком ће свака жена, свако дете и сваки члан породице живети у безбедном окружењу које поштује њихово достојанство и људска права.

**ГРАДОНАЧЕЛНИК
Видоје Петровић**

САДРЖАЈ

<u>УВОДНА РЕЧ ГРАДОНАЧЕЛНИКА</u>	2
<u>УВОД</u>	5
<u>I ДЕМОГРАФСКИ И ВИТАЛНИ ПОКАЗАТЕЉИ</u>	8
<u>Структура становништва према старости и полу</u>	8
<u>Становништво према пребивалишту</u>	9
<u>Етничка структура становништва према бројности</u>	9
<u>Образовна структура</u>	9
<u>Становништво старо 15 и више година, према законском брачном статусу и полу</u>	10
<u>Становништво старо 15 и више година, према законском брачном статусу и полу</u>	10
<u>Становништво старо 15 и више година, према статусу запослености</u>	11
<u>II АНАЛИЗА СТАЊА У ОБЛАСТИ ПОРОДИЧНОГ НАСИЉА</u>	11
<u>Преглед спроведених истраживања о распрострањености и облицима породичног насиља</u>	11
<u>Истраживање о заступљености породичног насиља у Лозници</u>	13
<u>Статистички подаци о случајевима насиља који су пријављени надлежним институцијама</u>	14
<u>Центар за социјални рад</u>	14
<u>Основно Јавно Тужилаштво Лозница (ОЈТ)</u>	15
<u>Полицијска станица Лозница</u>	16
<u>Подаци здравствених установа у Лозници</u>	16
<u>III АНАЛИЗА КЉУЧНИХ АКТЕРА</u>	17
<u>Локална самоуправа</u>	17
<u>Савет за родну равноправност</u>	17
<u>Центар за социјални рад Лозница (ЦСР)</u>	18
<u>Поступање Центра за социјални рад и сарадња са другим институцијама</u>	18
<u>Омладински центар Лозница</u>	19
<u>Основно Јавно Тужилаштво Лозница (ОЈТ)</u>	20
<u>Полицијска станица Лозница (ПС)</u>	20
<u>Савет за безбедност</u>	20
<u>Здравствене установе</u>	21
<u>Црвени крст Лозница</u>	21
<u>Удружења грађана</u>	21
<u>IV СВOT АНАЛИЗА</u>	23
<u>V ЗАКЉУЧАК АНАЛИЗЕ</u>	25
<u>VI ОПШТИ И СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ</u>	26
<u>VII АКТИВНОСТИ</u>	30
<u>VII МОНИТОРИНГ, ЕВАЛУАЦИЈА, ИЗВЕШТАВАЊЕ</u>	40

УВОД

Правни основ за доношење Локалног акционог плана за спречавање насиља у породици 2023-2026. године је Закон о спречавању насиља у породици („Службени гласник РС”, број 94/2016 и 10/2023 - др. закон) којим је уређено спречавање насиља у породици и поступање државних органа и установа у спречавању насиља у породици и пружању заштите и подршке жртвама насиља у породици. Како је циљ овог закона да на општи и јединствен начин уреди организацију и поступање државних органа и установа и тиме омогући делотворно спречавање насиља у породици и хитну, благовремену и делотворну заштиту и подршку жртвама насиља у породици. За спречавање насиља у породици и пружање заштите и подршке жртвама насиља у породици надлежни су полиција, јавна тужилаштва, судови опште надлежности и прекршајни судови, као и надлежни државни органи, центар за социјални рад, као установе. У спречавању насиља у породици, преко давања помоћи и обавештавања о насиљу, као и пружању подршке жртвама насиља учествују и друге установе у области дечје, социјалне заштите, образовања, васпитања и здравства, као и тела за родну равноправност на нивоу локалних самоуправа. Планом јавног здравља града Лознице за период 2020-2025. године („Службени лист града Лознице”, број 5/2020) предвиђено унапређење и очување физичког, менталног и социјалног здравља становништва града Лознице кроз континуиране промоције ненасилног и недискриминаторног понашања, родне равноправности и заштите жртва насиља у породици и успостављање механизма заштите од насиља и предузимања мера подршке и заштите жртва насиља у породици и партнерског насиља.

Породица је универзална друштвена институција и нераздвојни пратилац људског друштва и човековог постојања. По садржају, породица је универзална и типична, најхомогенија, најчвршћа и најтрајнија заједница у свим историјским типовима друштва.

Насиље у породици представља облике понашања којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство другог члана породице.

Насиље у породици, као и заштита од насиља у породици, регулишу се Законом о спречавању насиља у породици („Службени гласник РС”, бр. 94 од 24. новембра 2016. године). Овај Закон дефинише насиље у породици као „акт физичког, сексуалног, психичког или економског насиља (члан 3, став 3)”.

На спречавање насиља у породици, у поступцима против учинилаца кривичних дела насиља у породици, као и при пружању подршке и заштите жртвама насиља у породици, у нашој држави се такође примењују и Кривични законик, Законик о кривичном поступку, Закон о парничном поступку, Породични закон, Закон о јавном реду и миру, Закон о полицији.

Република Србија је још 2012. године потписала, а 2013. године ратификовала Конвенцију савета Европе о спречавању насиља у породици и насиља над женама (тзв. Истамбулска конвенција).

Од измена Кривичног закона 2002. године, породично насиље у нашој држави је инкриминисано. Усвајањем Општег протокола о поступању и сарадњи установа, органа и организација у ситуацијама насиља над женама и партнерским односима, као и усвајањем четири посебна протокола која се тичу правде, унутрашњих послова, социјалне заштите и здравља 2011. године, постигнут је напредак у стратешким и нормативним оквирима када је у питању спречавање и елиминација насиља над женама.

Општи протокол има за циљ да „Свака институција може реаговати у складу са својим статутарним овлашћењима и обавезама, како би ефикасно и свеобухватно дугорочно заштитила особу која је преживела породично насиље и створила услове за наметање одговарајућих санкција према извршиоцу.

Крајем 2016. године усвојен је Закон о спречавању насиља у породици, чија је сврха да се уреди поступање државних органа и установа у спречавању насиља и пружању заштите и подршке жртвама насиља. Законом се регулише превентивна заштита, информисање жртве, обавеза пријављивања сваке сумње на насиље, специјализација представника државних органа, размена информација, координација и сарадња између надлежних државних органа.

Упркос постојању законске регулативе и раду на подизању сензитивности када је у питању насиље у породици, подаци говоре о високој заступљености насиља у нашој земљи. Према подацима Мреже жена за борбу против насиља, у Србији је у току 2019. године, убијено 26 жена које су жртве породичног насиља; у 2020. години забележио је 44 случаја убиства жена од којих је 26 жена убијено од стране партнера; у 2021. години убијено је 20 жена од стране свог партнера а у првих шест месеци 2022. године убијено је 17 жена од чега је 12 случајева у породично-партнерском контексту.

Насиље у породици према нашем законодавству представља понашање којим један члан породице угрожава телесни и психички интегритет другог члана породице. Оно се најчешће појављује у облику физичког, психичког, сексуалног и економског насиља.

Насиље у породици се може посматрати као насиље у браку, насиље према члановима заједничког домаћинства и насиље према деци. Сваки тип овог насиља одликује моћ и контрола над жртвом.

Чланови породице могу да затраже институционалну заштиту од насиља у породици, уколико су са особом која врши насиље у следећим односима: супружници и бивши супружници и њихова деца као и деца свакога од њих; ванбрачна заједница или бивша ванбрачна заједница и њихова деца као и деца свакога од њих; живот у истом породичном домаћинству без обзира на сродство; уколико су били или су још увек у емотивној или сексуалној вези; уколико имају заједничко дете; уколико је дете на путу да буде рођено чак иако нису живели или не живе у истом породичном домаћинству; деца и родитељи; тазбини сродници или сродници путем усвојења; особе које су у односу преко хранитељства.

Мере за заштиту од насиља у породици

- Издавање налога за иселење из породичног стана или куће, без обзира на право својине или закупа куће или стана у којем живе,
- Издавање налога за уселење у породични стан или кућу, без обзира на право својине односно закупа непокретности,
- Забрана приближавања члану породице на одређеној удаљености,
- Забрана приступа у простор око места становања или места где ради члан породице, односно жртва насиља,
- Забрана даљег узнемиравања члана породице.

Са циљем спречавања породичног насиља, заштите потенцијалних жртава породичног насиља, са циљем јачања породица и породичних односа у граду Лозници, а у складу са препорукама Владе Републике Србије датим у Стратегији за спречавање и борбу против родно заснованог насиља према женама и насиља у породици 2021-2026, Градска управа града Лознице је у јулу 2022. године покренула процес израде Локалног акционог плана за спречавање породичног насиља (ЛАП).

Локални акциони план у граду Лозница за период од 2023. до 2026. године је израз спремности града Лознице да предузме мере на заштити потенцијалних жртава породичног насиља, да покрене механизме за спречавање насиља у породици и тако осигура да у пуној мери сви грађани и жене и мушкарци уживају своја права, право на живот без насиља што је у складу и са Уставом Републике Србије.

У циљу израде ЛАП-а, градоначелник Видоје Петровић је формирао радну групу којој је поверен задатак израде документа.

Тим су чинили представници Градске управе града Лозница, помоћник градоначелника, представници Одељења за друштвене делатности, Центра за социјални рад Лозница, представници основних и средњих школа из Лознице, представници Основног суда, Основног јавног тужилаштва, Полицијске станице Лозница, представници удружења грађана „Светионик” Лозница.

Документат је креиран уз консултативни процес са експертима Центра за социјални рад, Основног суда, Тужилаштва, Полицијске станице Лозница, здравствених установа, Црвеног крста, Омладинског центра Лозница, Организација цивилног друштва и других установа и организација релевантних за тему превенције породичног насиља.

Радну групу за израду локалног акционог плана чинили су представници/це локалне самоуправе као и представници локалних институција и организација:

1. Љубинко Ђокић, помоћник градоначелника,
2. Роса Савић, Градска управа Лозница, координатор радне групе
3. Тања Глишић Матић, Градска управа Лозница,
4. Радојка Станковић, Градска управа Лозница,
5. Снежана Игњатовић, социјални радник, Центар за социјални рад Лозница
6. Љиљана Марић Марковић, социјални радник, Центар за социјални рад Лозница
7. Гордана Сакић, психолог, ОШ „Ана Божићевић” Лозница
8. Вера Гајић, педагог, Средња школа „Свети Сава” Лозница
9. Весна Везилић, заменица јавног тужиоца, Основно јавно тужилаштво
10. Ивана Пантелић, судија, Основни суд у Лозници
11. Никола Симић, Полицијска станица Лозница
12. Љиљана Ранковић, ОЦД „Светионик” Лозница

Захваљујемо члановима Радне групе који су активно учествовали и дали допринос у изради овог, за локалну заједницу, важног документа а који ће унапредити положај породице и допринети кроз примену мера спречавању породичног насиља на територији града Лозница.

I Демографски и витални показатељи

Град Лозница се налази на западу Србије, на граници са Босном и Херцеговином. Град обухвата 54 насељена места, од којих су Лозница и Бања Ковиљача класификована као градска. Са површином од 612 km² Град заузима 0,5% територије Републике Србије. Град Лозница припада Мачванском округу захватајући 19% његове територије.

Према подацима из последњег пописа становништва 2011. године град Лозница броји 79327 становника.

Очекивано трајање живота живорођених је у просеку 75 година. Индекс старења 60+год./0-19 година (*Извор: Витална статистика, РЗС*).

Просечан број чланова домаћинства 2,92 (*Попис становништва, домаћинства и станова, РЗС, 2011. година*). Стопа живорођених је 9; Стопа умрлих 14; Стопа природног прираштаја -3 (*Извор Витална статистика, РЗС*).

Структура становништва према старости и полу

Према попису из 2011. године, од 79327 становника Лознице, 39091 су мушкарци 49,27% а 40236 су жене, 50,73%.

Просечна старост становништва града је 41,6 године за мушкарце је то 40,5 а за жене 42,7 година.

Табела 1. Број становника према добним групама и полу

Пол		0-4 год	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
	79327	3653									5584
	39091	1863									2735
	40236	1790									2849

Пол	50-54 год	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85 и више	Пунолетни	Просечна старост
Укупно	6432	6982	5551	3595	3643	3182	1668	624	64674	41,6
Мушко	3163	3493	2677	1724	1554	1301	679	211	31598	40,5
Женско	3269	3489	2874	1871	2089	1881	989	413	33076	42,7

(Извор: Попис 2011. Републички завод за статистику)

Становништво према пребивалишту

У Лозници, на територији града живи 24363 становника (11463 мушкараца и 12894 жена) што је 31% у односу на укупан број становника Лознице а 54964 или 69% чини остало становништво (27622 мушкараца и 27342 жена) које живи на територији села.

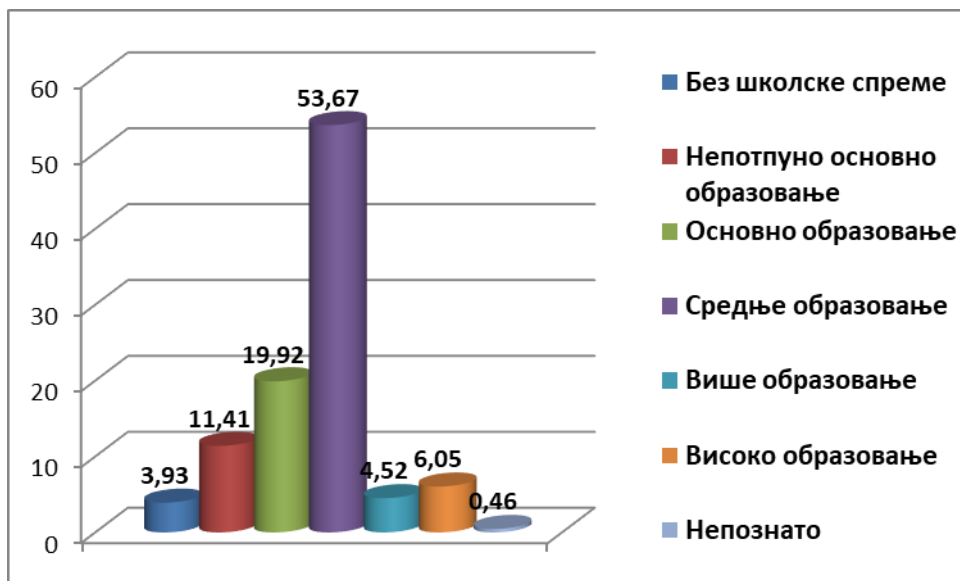
Етничка структура становништва према бројности

Етничка структура становништва на територији Лознице је хомогена, највећи број становника су Срби. У самом граду, 74.686 грађана (94%) су припадници српске националности. Следећи по бројности су Роми њих 761, Муслимани 540 и Бошњаци у броју од 120 изјашњених према попису из 2011. године.

Образовна структура

Нешто више од половине становника Лознице старијих од 15 година је са средњом стручном спремом. Без школске спреме је 3,93%, са вишом 4,52%, а са високом стручном спремом 6,05% становника Лознице, а са основном око 20% становника. На нивоу Републике Србије 11% становништва је без школске спреме, 10,5% је са високом, око половине свих становника старијих од 15 година је са средњом стручном спремом, док је 21% са завршеном основном школом. (Графикон број 3) ¹

1 (Извор: Попис становништва, 2011. у Републици Србији)

Графикон 3. Процент становништва Лозница према школској спреми

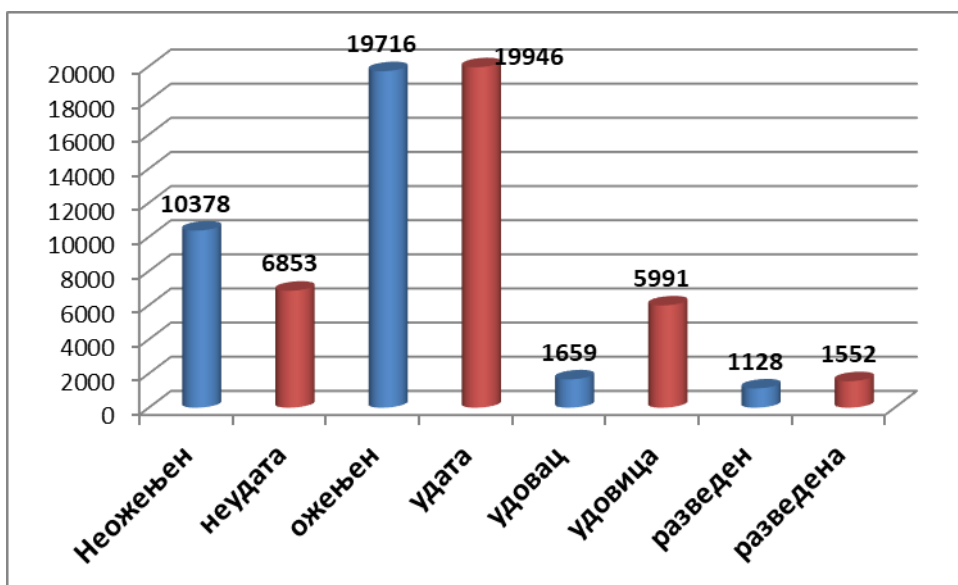
Становништво старо 15 и више година, према законском брачном статусу и полу

Од укупног броја становништва старијих од 15 година у Лозници је нежењено/неудато 17231 лица старијих од 15 година или 26% што је за 2% мање него у Републици Србији (28%). Ожењено/удато је 59% особа старијих од 15 година док је то у Републици Србији 55% грађана Србије.

Процент удоваца/удовица у Лозници је 11,32% док је разведено 3,96% мушкараца и жена. У Србији је разведено 5% а евидентирано је 12% удовица/удоваца у Србији.

Становништво старо 15 и више година, према законском брачном статусу и полу

Приближан је број мушкараца и жена који су у браку (ожењени/удати), за око 3500 више мушкараца је нежењено у односу на неудате жене док је три пута више жена удовица у односу на мушкарце удовце. (Графикон 4)

Графикон 4. Број мушкараца и жена, становника Лознице старијих од 15 година према брачном статусу

Становништво старо 15 и више година, према статусу запослености

У односу на укупан број становника Лознице запослено је 25% становника старијих од 15 година, 40% су жене и 60% мушкараца у односу на број свих запослених. (Извор РЗС-Попис 2011.г.)

II Анализа стања у области породичног насиља

Преглед спроведених истраживања о распрострањености и облицима породичног насиља Подаци из наше земље говоре да иако се под насиљем у породици сматрају дела физичког, психолошког и економског угрожавања, у судској пракси се ретко кривично процесуирају учиниоци економског и психичког насиља.

Високе стопе породичног насиља се бележе и у Западној Европи. Тако је, нпр. истраживањем које је спровело Министарство породице у Немачкој 2003. године анкетирано 10264 жена, старости између 16 и 85 година, и установљено да је 58% жена сексуално злостављано, 37% жена су биле жртве физичког насиља, а 13% силовано. Закључено да се у Немачкој породично насиље налази на врху лествице, заједно са Финском и Шведском.

На Трећем самиту шефова земаља и влада држава, Савет Европе је усвојио 2005.год. Акциони план у Варшави, са циљем да се спроведе Паневропска кампања за борбу против насиља над женама, укључујући и насиље у породици. Тада је још констатовано да је насиље над женама у породици у порасту, као и да је присутно у свакој држави чланици, да не познаје географске границе, да је независно од расе, од година старости, да је присутно у свим врстама породичних односа и у свакој друштвеној средини.

Прва студија о распрострањености насиља у породици спроведена у Србији јесте истраживање о партнерском насиљу спроведено 1993. године. Од 192 жене из опште популације 58,3% жена је изјавило да су биле жртве неког облика супружничког насиља. 49% су биле жртве психичког насиља, а 18,7% физичког и сексуалног насиља.

Према подацима из брошуре Породично насиље у Србији (према Бошковић, 2010), скоро свака друга жена, односно, 323 од анкетираних 700, доживело је неки облик психичког насиља: као понижавања, омаловажавања, изолација, психичко и емоционално злостављање, економско насиље, претње, застрашивања, коришћење мушких привилегија којима се жене потчињавају. У највећем броју случајева, насилник је муж или партнер (63,5%), затим отац (16,1%), мајка (8%), свекрва (9,3%) и свекар (6,8%), док се као насилници у мањем броју случајева појављују и други чланови породице. Физички напад од неког члана породице је доживело 30,6% жена. У три четвртине случајева, насилници су били муж или партнер. Анкета је показала да су у шамарање и пребијање најраспрострањенији облици физичког насиља (21,9% испитаница се пожалило на овај вид насиља). Дављено је, песницом ударано у главу и шутирано око 1,5%. Око 3% анкетираних жена, биле су гуране, чупане, ударане и савијане су им руке.

Индекс родне равноправности у Републици Србији презентован 2021.године (подаци из 2018.год. јер због Ковида није спроведено истраживање и анализа 2020.године), је показао да је нешто више од петине жена старијих од 15 година, доживело неки облик физичког или сексуалног насиља, при чему је два пута већа стопа насиља које су починили садашњи

или бивши партнери него непознате особе (17% према 8%). Најчешћи облик насиља у партнерском односу је психичко насиље (44%). Сексуалном узнемиравању је било изложено 42% од укупног броја испитаних жена, док су 11% биле жртве прогањања.

Истраживање ОЕБС-а из 2018.год. показује да је у Србији, две од пет жена доживљавају сексуално узнемиравање, док је 22% жена искусило физичко или сексуално насиље од партнера или особе која јој није партнер.

На основу извештаја Мреже жена против насиља сачињених на основу анализе медијских чланака о убиствима жена у породичном насиљу (Аутономни женски центара Београд) У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2021. године забележено је укупно 20 убиства пунолетних жена;

У 2020. години медији су известили о смрти 44 пунолетне жене, у 2019. години забележено је 26 случајева убистава жена од стране партнера или члана породице.

У 2018. години убијено је најмање тридесет жена, а забележено је и осам покушаја убистава жена.

У току 2017. године у породичном насиљу убијено је двадесет шест жена, а током 2016. године тридесет три жене су убијене од стране мушких чланова породице и партнера. Број убијених жена може бити и већи јер постоји могућност да нису сви случајеви доспели у медије а немогуће је и утврдити колико жена је умрло од последица дугогодишњег трпљења насиља.

Упркос унапређењу системских решења, у нашој земљи је и даље присутна висока стопа породичног насиља. Разлоге те појаве треба сагледати кроз призму доприноса бројних фактора: културе, традиције, васпитања, обичаја, патријархалног модела друштва, економских чинилаца, као и услова које намеће тренутна пандемија КОВИД-19.

Истраживање о заступљености породичног насиља у Лозници²

Почетну фазу у процесу креирања овог документа представља анализа стања о заступљености насиља у породици на територији града Лознице.

Анализа стања обухватила је податке који су добијени у оквиру истраживања којим је обухваћено 307 испитаника и то 157 са сеоског подручја и 150 са територије града Лознице. Испитивање је спроведено путем анонимног упитника на добровољној бази.

Испитивани узорак је равномерно заступљен па је осим територијалне распоређености равномерно распоређен и по полу 148 мушкараца 159 жена.

Од 307 испитаника 59 или 19% је са завршеном основном школом, више од половине 58% је са основном школом (179) и са високом школском спремом је 22% (69) испитаника.

Од 307 испитаника 47% (144) је изјавило да по питању насиља имају лично искуство или искуство блиске особе која је жртва насиља. Од тога 83 испитаника су жене (58%) а 61 мушкарац или 42%.

У више од половине узорка жене су изјавиле да им је познато насиље из личног искуства или искуства њима блиске особе.

Када су врсте насиља у питању приближно исти број испитаника се изјаснио да је имао искуства, личног или њима билеске особе, са физичким, психолошким или комбинацијом више различитих облика насиља.

Породично насиље је према истраживању подједнако заступљено по полу посматрајући укупан узорак али више од половине жена сматра да су жене жртве насиља док највећи број мушкараца 40% сматра да је насиље по полу једнако заступљено.

Посматрајући укупан узорак највећи број мишљења да је насиље у породици изражено према брачном партнеру, 133 испитаника дели такво мишљење. Најмањи проценат испитаника сматра да је насиље испољено према деци, 10 испитаника.

У узорку испитаника мушког пола половина сматра да је насиље испољено према брачном партнеру Скоро сваки девети мушкарац сматра да је насиље испољено према старијим особама а најмањи број њих 9, сматра да је насиље испољено према деци. Када се посматра узорак жена испитаница, свака друга сматра да је насиље испољено према женама и такође најмањи број жена сматра да је насиље испољено према деци. Само једна испитаница је изјавила да је у породици насиље испољено према деци.

Разлози насиља, према истраживању приказују уједначен број испитаника који сматра да су пијанство (21%), љубомора (20%) и финансијски проблеми (20%), главни разлози насиља у породици, затим проблеми на послу (13%), а 10% испитаника сматра да су породични проблем разлози за насиље.

77% испитаника тврди да се жртве никоме нису обраћале за помоћ. Од оних који су се обратили некоме за помоћ, највећи број жртава се обратило полицији, затим Центру за социјални рад. Жене траже помоћ од више институција истовремено а мушкарци се обраћају у највећем броју случајева полицији. Закључак је да се жртве у највећем броју случајева не обраћају ни једној институцији.

Највећи број испитаника је мишљења да жртве породичног насиља најпре имају подршку Центра за социјални рад.

Статистички подаци о случајевима насиља који су пријављени надлежним институцијама

Центар за социјални рад

Анализом података Центра за социјални рад (ЦСР), посматрајући период од три године (2019; 2020; 2021. година) и првих шест месеци 2022. године, укупно је евидентирано 1187 жртава породичног насиља од којих су 909 (77%) жене (одрасле жене, девојчице, девојке старије жене) жртве породичног насиља (Анекс 2).

Највећи број случајева евидентираног насиља забележен је 2020. године, 560 случајева од

којих су жртве насиља у 276 случајева одрасле жене, у 211 случајева деца и млади (од тога 68 дечака и 143 девојчица) и 66 особе старије од 65 година (6 мушкараца и 60 жена) и 7 одраслих мушкараца.

У 2020. години се бележи и највећи број насиља над особама старијим од 65 година (66 случајева), 2019. години је то 38; 2021. години 57 случајева насиља над старијим особама и 16 случајева у првих шест месеци 2022. године.

Када се посматра по полу најчешће су жене жртве насиља. Током 2020. и 2021. године бележи се и повећање броја случајева насиља над децом и младима. У 2020. години 38% случајева у односу на укупан број (560 случајева насиља) а 2021. године 72% у односу на укупан број свих случајева насиља (291 случај евидентираног насиља 2021. године).

Према облицима насиља, подаци ЦСР говоре да су најчешће евидентирани психички облици насиље у 70% случајева, затим физичко насиље у 27%, случајева, други облици насиља 2% а забележено је и у 5 случајева сексулно насиље почињена према женама и деци.

Када се посматра починилац насиља према подацима ЦСР у посматраном периоду у 33% случајева починилац насиља је супружник/партнер; у 23% случајева је неко друго лице; отац као починилац насиља је у 15% случајева, у 8% мајка и 5% брат/сестра жртве починилац насиља.

Основно јавно тужилаштво Лозница (ОЈТ)

Доступни подаци Основног јавног тужилаштва у Лозници показују да је укупно за посматрани период (2019; 2020; 2021; и првих шест месеци 2022. године), евидентирано 920 случајева насиља од којих су 614 (67%), жене жртве породичног насиља (одрасле жене, девојчице, девојке старије жене).

Посматрајући по годинама, највећи број случајева евидентиран је 2019. године, 305 случајева од којих је 200 жртава насиља женског пола или 66%. У 2020. години 287 (188 жена и 64 мушкараца, 6 деце 29 старијих од 65 година); 2021.г. 239 случајева насиља (124 жене жртве а 96 мушкарци, 8 деце, 11 старијих од 65 године) и за првих шест месеци у 2022. години 89 случајева насиља (53 жене жртве а 23 мушкарци, 2 деце, 11 старијих од 65 година).

2020. године се бележи и највећи број особа старијих од 65 година које су евидентирание као жртве породичног насиља 29 (23 жене и 6 мушкараца); 2019.г. 25 (15 жена и 10 мушкараца); 2021. године 11 жртава (7 жена и 4 мушкараца); и за првих шест месеци 2022. године 11 (6 жена и 5 мушкараца);

Укупно за посматрани период, изречено је 858 хитних мера и вођено 209 судских поступака а највећи број од 258 изречених хитних мера је у 2019. години, када је вођено и највише судских поступака 91;

Према облицима насиља најчешће су евидентирани физички облици насиље у 56% случајева,

22% комбинација више различитих облика насиља и у 21% случајева физички облици насиља забележен је и 1 случај сексуалног насиља почињена према женама.

Када се посматра починилац насиља према подацима ОЈТ у посматраном периоду у 61% случајева починилац насиља је супружник/партнер; у 16% случајева је син/ћерка жртве насиља; у 10% случајева је отац насилник а у 5% брат или сестра док је мајка у 3% случајева починилац насиља.

Укупан је евидентирано 467 кривичних пријава за насиље у породици за посматрани период и подигнуто 198 оптужница. Условна казна изречена је у 154 случајева, затворска у 31 случај и новчана казна у 1 случају (2019. г.)

Кривичну пријаву је за посматрани период поднело 836 овлашћених службених лица, 20 лица која су оштећена страна и у 2 случаја нека друга лица.

Поступак пред Јавним тужилаштвом од подношења кривичне пријаве до спровођења доказних радњи протекне углавном до 30 дана.

Време од подношења кривичне пријаве до отужења за посматрани период је 3 месеца а од подношења кривичне пријаве до доношења решења о одбацивању кривичне пријаве или одлуке од одустанка јавног тужиоца до даљег гођења поступак је трајао 3 месеца. 2019.г. је то 42 случаја, у 28 случајева период од извршења кривичног дела до заказивања главног претреса протекло је 6 месеци.

Када су у питању малолетна лица и лица са тешким телесним повредама, поступак је убрзан.

Полицијска станица Лозница

Према достављеним подацима Полицијске станице Лозница (ПС), у периоду од три године (2019; 2020; 2021. годину) и првих шест месеци 2022. године. укупно је евидентирано 1227 случајева породичног насиља од којих су 924 (75%) жене (одрасле жене, девојчице, девојке старије жене) жртве породичног насиља.

Највећи број случајева евидентираних насиља забележен је 2019. године, 390 случајева од којих су у 286 случајева жене жртве насиља. (2020. године 328 евидентираних случајева, од којих су 244 жене жртве насиља, 331 случај у 2021. години од којих су 254 жене и у првих шест месеци 2022. године 178 а од тог броја 140 су жене жртве насиља).

Бележи се повећан број особа старије животне доби које су жртве породичног насиља: У 2019. години је то 42; 2020. године 28 случајева; 2021. године, 34 а за првих шест месеци 2022. године евидентираних је 26 пријава породичног насиља над особама старије животне доби.

За период од три године и првих шест месеци 2022. године изречено је 922 хитних мера.

Према облицима насиља подаци ПС говоре да су најчешће евидентирани психички облици

насиља у 60% случајева, затим физичко насиље у 38%, случајева, други облици насиља 1% а забележено је и 9 случајева сексулног насиља.

Када се посматра починилац насиља према подацима ПС у посматраном периоду у 57% случајева починилац насиља је супружник/партнер; у 15% случајева је син/ћерка жртве насиља; у 8% случајева је отац насилник а у 6% брат или сестра док је мајка у 3% случајева починилац насиља.

Од 1227 евидентираних случајева породичног насиља у 58% (718) случајева изречена је опомена/упозорење; у 22% случајева (274) кривична пријава а у 12 (1%) случајева изречена је прекршајна пријава.

Подаци здравствених установа у Лозници

Према достављеном подацима Дома здравља „Др Миленко Марин” Лозница и Опште болнице Лозница у периоду од три године (2019; 2020; 2021. годину) и првих шест месеци 2022. г. укупно је евидентирано 175 случаја породичног насиља од којих су 168 (96%) жене (одрасле жене, девојчице, девојке старије жене) жртве породичног насиља.

Највећи број случајева евидентираних насиља забележен је 2020. године, 58 случајева од којих су у све жене жртве насиља.

Бележи се повећање броја особа старије животне доби које су жртве породичног насиља: У 2019. години је то 10; 2020. године 15 случајева; 2021. године, 18 а за првих шест месеци 2022. године евидентираних је 12 пријава породичног насиља над особама старије животне доби.

Према облицима насиља подаци говоре да су најчешће евидентирани комбиновани облици насиља у 40% случајева, физички облици насиља у 40%, психичко насиље у 15% а забележено је и 5% случајева сексулног насиља.

Када се посматра починилац насиља према подацима за посматраном периоду у 60% случајева починилац насиља је супружник/партнер; у 25% случајева је син/ћерка жртве насиља; у 8% случајева је отац насилник а у 5% брат или сестра док је мајка у 2% случајева починилац насиља.

У свим ситуацијама евидентираних насиља обавештена је полиција и Центар за социјални рад.

Здравствене установе поступају према посебном протоколу Министарства здравља Републике Србије за заштиту и поступање са женама које су изложене насиљу а од 2022. године води се и електронсак регистар свих случајева насиља што ће омогућити бољи увид, праћење и процесуирање случајева насиља односно доношења одлука о даљим мерама заштите жртава, али и казним мерама према починиоцима.

III Анализа кључних актера

Локална самоуправа

Град је територијална јединица у којој грађани остварују право на локалну самоуправу у складу са Уставом, законом и Статутом Града. Град има 56 месних заједница и 26 месних канцеларија, што је значајан потенцијал за учешће грађана у различитим процесима одлучивања у локалној заједници.

Град Лозница издваја средства за програме у области здравствене и социјалне заштите, здравствене кампање за подизање здравствене свести и здравствене културе свих грађана. Активности се реализују и кроз рад Савета за здравље, Савета за безбедност, а када је питање превенције породичног насиља активности се реализују преко Савета за родну равноправност. Градска управа је промовисала програм родног буџетирања и уврстила моделе у финансијске планове и буџет града.

Савет за родну равноправност

Савет за родну равноправност прати и разматра остваривање једнаких права полова, равноправности националних мањина и начина за стварање што бољих услова за лица са инвалидитетом, разматра и предлаже Скупштини града стварање услова за организовану помоћ жртвама породичног и другог насиља.

Савет се у оквиру своје надлежности, а кроз предлоге које упућује Скупштини града, залаже за заштиту и промоцију једнаких права и одговорности оба пола у погледу запослења, положаја у породици и учествовања у јавном и политичком животу, предлаже Скупштини сарадњу са међународним институцијама (ОЕБС) и другим невладиним организацијама ради остваривања једнакости међу половима и покретања иницијативе отварања канцеларија и одвајања буџетских средстава за материјалну, моралну и правну помоћ угрожених категорија (жена, инвалида и других лица).

Савет има председника и шест чланова.

Савет за родну равноправност подстиче активности у области равноправности, разматра предлоге одлука и других општих аката, као и друга питања из надлежности града са аспекта равноправности и једнаких могућности мушкараца и жена, предлаже мере које доприносе родној равноправности. промовише родну равноправност, родно буџетирање, учешће жена у процесу одлучивања и сл.

Центар за социјални рад Лозница (ЦСР)

- 1) Пријава насиља Центру за социјални рад подноси се непосредно, писаним, телефонским путем, електронским путем или факсом.
- 2) Када се процени да постоје индиције за даље поступање ЦСР, одређује се степен приоритета поступања и задужују се стручни радници који ће наставити рад на случају.
- 3) У оквиру почетне процене обавља се прикупљање података: разговор са жртвом, односно

ненасилним родитељем или чланом породице, одвојено са насилником, другим особама од значаја или представницима одређених институција.

4) На основу добијених информација следи процена степена угрожености (низак, средњи или висок), па у зависности од тога, планирају се мере заштите.

5) Када се укаже потреба, жртва се упућује на могућност обраћања тужилаштву, суду и полицији односно Канцеларији за пружање бесплатне правне помоћи жртвама насиља у ГУ Лозница ради покретања одређених поступака.

6) Када је у питању висок степен угрожености жртве насиља, ЦСР покреће тужбе, али се чешће придружује поступцима које покрећу полиција или саме жртве.

7) ЦСР Лозница доставља стручна мишљења тужилаштву и суду са предлозима мере заштите

8) Свака особа се упознаје са чињеницом да је насиље кривично дело које подлеже законском санкционисању, а свако лице за које постоји сумња да чини насиље упозорава се да је недопустив сваки вид насилног понашања.

9) Према плану услуга, предузимају се мере оснаживања према жртви као и расположиве мере које су усмерене на насилника, а када је неопходно, посредује се у смештају у сигурну кућу за жене и децу.

10) Прати се ситуација, ревидирају се мере реаговања ради безбедности жртве/жртва и контроле насилника.

11) У редовне активности спада и психо-социјална помоћ жртвама насиља.

Поступање Центра за социјални рад и сарадња са другим институцијама

Центар за социјални рад у оквиру својих надлежности спроводи поступке и процедуре заштите у складу са Породичним законом, Општим и Посебним протоколом за заштиту жртва насиља у породици и партнерским односима.

У оквиру својих надлежности Центар сарађује са институцијама на локалном нивоу у складу са Посебним протоколом који је потписан 2014. године са Полицијском станицом, ОЈТ Лозница, Основним судом, Домом здравља и Општом болницом у Лозници.

Највећи број пријава насиља добијамо од Полицијске станице, али се један број жртва насиља евидентира и на основу непосредних пријава Центру и рада у редовној процедури ЦСР Лозница.

Највећи број жртва до којих долазимо посредним путем евидентирамо у служби за заштиту деце и младих и служби за заштиту одраслих и старих лица. Свим жртвама обезбеђена је бесплатна правна помоћ у Градској управи у Лозници уколико они то желе. Врши се процена ризика и на основу добијеног резултата пружа саветодавна помоћ, пријава насиља у породици Полицији и ОЈТ, а по потреби обезбеђује хитан смештај у сигурну кућу, уколико се жртви не може обезбедити безбедност на други начин и уколико се ради о високом степену ризика.

У ситуацијама које захтевају хитну акцију (када се процени да је особа у опасности и да јој је безбедност угрожена), брзо реагује и у случајевима ако постоји сумња у поузданост података. Безбедност жртве је на првом месту.

Стручни радници саветодавно раде са жртвом и упућују је на остваривање одређених права и пружају услуге психо социјалне подршке и помоћи ради заштите жртве од насиља у породици.

Центар за социјални рад као орган старатељства суду и другим органима пружа помоћ у прибављању потребних доказа и доставља своје мишљење о сврсисходности предложене мере за заштиту од насиља.

ЦСР често предлаже и мере заштите у складу са породичним законом којим се ограничава насилнику даље узнемиравање жртве и прилаз жртви у месту становања или на њеном радном месту.

У ЦСР Лозница формиран је Интерни тим за заштиту од насиља у породици који тимски одлучује о поступцима и процедурама везаним за заштиту од насиља у породици. ЦСР води евиденцију и документацију о насиљу у породици.

Омладински центар Лозница

Омладински центар Лозница од оснивања (16. јула 2012. године) пружа различите услуге младима кроз разноврсне програмске, едукативне, пројектне активности и индивидуална саветовања у циљу подршке, безбедности и унапређења квалитета живота младих.

У Омладинском центру се реализују радионице, обуке тренинзи, вршњачка едукација, предавања на тему превенције и сузбијања вршњачког насиља, партнерског насиља породичног насиља.

Удружења грађана Искра Лозница, Удружења грађана Светионик, Омладински креативни клуб ОК клуб и друге организације цивилног друштва реализују различите врсте обука кроз интерактиван и сценски рад са младима који има за циљ превенцију насиља, превенцију дискриминације, промовисање родне равноправности, заштиту репродуктивног здравља младих и промовисање здравих стилова живота.

Основно јавно тужилаштво Лозница (ОЈТ)

ОЈТ поступа у складу са Законом о спречавању насиља у породици, процесуира и санкционише учиниоца кривичног дела насиља у породици, као и других сродних кривичних дела предвиђених Кривичним закоником. У спровођењу ових надлежности остварује се сарадња са Центром за социјални рад; Општом болницом – Одељењем психијатрије; Полицијском станицом Лозница, Љубовија, Мали Зворник, Крупањ; Свака пријава породичног насиља се уноси у одговарајући Уписник а то подразумева евидентирање личних података у циљу даље процене и процесуирања случаја. Електронска база – платформа не постоји.

Приликом поступања, јавни тужиоци у свом раду, руководе се општеприхваћеним принципима у процесу организовања заштите у породици и пружања подршке жртвама, са циљем заустављање насиља и очување безбедности жртве. ОЈТ поступа у складу са Посебним Протоколом за правосуђе у случајевима насиља над женама у породици и партнерским односима који Министарство правде донело 2014. године. У просторијама ОЈТ у Лозници два пута месечно се одржавају састанци групе за координацију и сарадњу на спречавању насиља у породици. Састанцима присуствују представници Полицијске станице и Центра за социјални рад а позивају се и жртве насиља, док се према потреби и у зависности од специфичности случаја који се разматра, састанцима присуствују и психијатри Опште болнице Лозница. На састанцима се разматрају све хитне мере које су донете у предходном периоду.

Полицијска станица Лозница (ПС)

У сузбијању породичног насиља спроводе се мере у циљу сузбијања криминалитета уопште и то као превентивне и репресивне. Примена законских мера безбедности грађана, обезбеђење

јавног реда и мира и сл. ефикасна је превентива у сузбијању криминалитета па и породичног насиља.

Полиција има овлашћена да предузима низ мера и радњи, које су по својој природи превасходно на сузбијању криминала али и овлашћења у предузимању мера којима се ограничавају слободе и права осумњиченог, као и спровођење истражних радњи пре почетка кривичног поступка што говори у прилог чињеници да полиција сходно законској регулативи у пракси посвећује више пажње својој репресивној улози у сузбијању насиља.

У том домену, основна је функција и задатак полиције откривање кривичних дела и учинилаца. У циљу ефикасности и постизања резултата у сузбијању породичног насиља и заштите жртава насиља, полиција уско сарађује са Центром за социјални рад, Основним јавним тужилаштвом.

Савет за безбедност

Савет за безбедност, стално радно тело Скупштине града Лознице, именован је 8. априла 2005. године. Има 9 чланова, представника локалне самоуправе, полиције, суда. Главни циљ је предузимање активности и мера на побољшању безбедности на подручју града Лознице. Рад на покретању иницијатива на територији града како би се обезбедила сигурност појединаца и породица и створило безбедно окружење за децу, младе, Роме, особе са инвалидитетом и друге друштвено осетљиве групе грађана. Савет безбедности уско сарађује са институцијама и организацијама како би се спроводили програми пројекти у области превенције, превенције насиља. Савет за безбедност града Лознице, подржава све уличне манифестације и перформансе које се организују поводом промовисања људских права, поводом дана безбедности, родне равноправности репродуктивних права и других манифестација значајних за подизање свести јавности о пријављивању и сузбијању сваких облика насиља.

Здравствене установе

Дом здравља „Др Миленко Марин” и Општа болница Лозница када је у питању спречавање насиља и збрињавање жртава насиља поступају у складу са Посебним Протоколима за заштиту и поступање са женама које су изложене насиљу са циљем лакшег препознавања, евидентирања и документовања родно заснованог насиља и свих осталих облика насиља и у складу са Посебним протоколом за заштиту деце од злостављања и занемаривања.

За спречавање насиља у породици, усвојене су и процедуре за поступање са жртвама насиља. Жртве насиља имају приоритет на прегледима, не чекају преглед који могу обавити и без здравствене књижице. Жртве насиља се збрињавају а здравствени радници су у обавези да о почињеном насиљу или сумњи на насиље, обавесте полицију и Центар за социјални рад. Сваки случај насиља се уноси у електронску базу података и попуњава образац за евидентирање и документовање насиља. Годишњи извештај о случајевима насиља се подноси Заводу за јавно здравље Шабац.

Здравствени радници су прошли више различитих обука за примену Посебних протокола са циљем стицања знања и вештина за препознавање насиља и пружање помоћи жртвама. У установама су именовани тимови за превенцију родно заснованог насиља и тимови за превенцију насиља над децом.

Црвени крст Лозница

Црвени крст Лозница као друштвена организација чија је основна делатност здравствени и социјални рад пружа помоћ људима у невољи, спроводи активности усмерене у правцу побољшања услова живота угрожених категорија грађана кроз сагледавање стања њихових потреба и обезбеђивање и дистрибуирање помоћи.

У оквиру здравствене делатности спроводе се активности које воде унапређењу здравља људи, као и формирању позитивних навика код младих.

Црвени крст Лозница спроводи традиционалне и нове акције, као што су: борба против трговине људима, спречавање породичног насиља, промоција хуманих вредности, програм бриге о старима у Граду и на селу, здрави стилови живота и др.

Удружења грађана

Организације цивилног сектора, ангажоване у спровођењу активности на спречавању и сузбијању насиља су Удружење грађана „Светионик”, УГ „Ромска срећа” и УГ „Искра-Лозница”.

Удружење грађана „Светионик”

Удружење грађана „Светионик”, је организација, основана 2000. године са циљем развоја заједнице и социјалне инклузије осетљивих и маргинализованих група. Реализацијом пројеката од 2000. године Светионик је допринео промоцији и заштити људских права, унапређењу социјалне инклузије осетљивих и маргинализованих група кроз пружање подршке и социјалних услуга угроженим категоријама грађана - женама, деци, младима, жртвама насиља, особама са инвалидитетом, сиромашнима, старима, Ромима и др. унапређење родне равноправности у свим областима јавног и приватног живота, економског оснаживање жена и подстицање грађанског активизма, нарочито младих. Од 2007. до 2018. у оквиру *Млади су закон* реализовано је више од 70 омладинских волонтерских акција, посећених догађаја којима су промовисани омладински волонтерски пројекти и обележаван Дан младих. Светионик је био Ресурс центар за Мачвански округ од почетка (доношења Стратегије за младе).

Реализовани и следећи пројекти:

- Психосоцијална подршка осетљивим групама:
 - ✓ *Основање инклузивног саветовалишта 2022. и психосоцијална подршка друштвено осетљивих група*
 - ✓ *Старије особе, 2021/2022*
 - ✓ *Деца и млади са сметњама у развоју и њихови родитељи, 2020/2021*
- *Слађе од свађе - градски Програм превенције насиља међу младима” 15.4.2010. – 15.2.2011*

- Социјално одговорни мониторинг Од 2012. до 2015
- „Толеранција и медијација – слађе од свађе” 2008.
- Психолошка подршка деци са сметњама у развоју и њиховим родитељима 2005-2016.г.
- Подршка деце са сметњама у развоју и обука личних пратилаца 2016.г.
- Помоћ старим и угроженим лицима на територији гарда Лознице од 2000-2015.г.
- Израда Локалног акционог план за младе града Лознице 2016.г.
- Израда Стратегије социјалне заштите града Лознице 2017 и 2020.г.
- Израда Стратегије смањења сиромаштва града Лознице 2017.г.
- Успостављене услуге социјалне заштите СОС телефон 2008-2016.г.
- Успостављање услуге Дневног боравка 2009.г.
- „Уз мало додатног знања и вештине – лакше до посла” 2009.
- „Брини о себи и другима – реци НЕ насиљу” 2010.
- Обука за писање пројеката 2014. г
- Психосоцијална подршка ОСИ 2014. г.
- Оснаживање капацитета и набавка дидактичког материјала за рад са децом са сметњама 2014.г.
- „Подршка деци и младима са тешкоћама у развоју” од 2015-2017.
- Пројекат „Лични пратилац детета – први корак ка лакшем школовању“ 2016. г.
- Оспособљавање 20 особа за пружање услуге лични пратилац детета, засновано на поставкама социо-инклузивног модела и у складу са минималним стандардима квалитета,
- „Срцем до врха” 2017. г., психофизичка релаксација младих са сметњама у развоју.
- „Еколошки камп у Тршићу са учешћем младих са оспба са инвалидитетом” 2018. г.

Удружење грађана „Искра-Лозница” је основано 5. јануара 2005. године. Основано је као нестраначко, невладино и непрофитно удружење чији је циљ здравствена и еколошка едукација и развијање свести грађана о многим темама и њихово ангажовање. Сврха постојања удружења је подизање нивоа информисаности, знања и вештина грађана - посебно младих, деце, Рома и других осетљивих група за здрав живот у здравом окружењу. Реализовани су пројекти у области превенције вршњачког насиља, насиља у партнерским везама.

Удружење грађана Рома „Ромска срећа” из Јошеве је основано 2001. године. Активности удружења су усмерене ка припадницима ромске популације (деца, млади, стари) на територији града Лозница.

Циљеви и задаци удружења „Ромска срећа” су поред осталог и :

- промовисање здравих стилова живота међу становништвом,
- информисање грађана и популаризација здравствених проблема ради подизања квалитета борбе против њих,
- промовисање права на различитост и толеранцију на различитост,
- заговарање и имплементирање мултидисциплинарног приступа у решавању проблема Рома као маргинализоване групе,
- ангажовање на остваривању основних људских и грађанских права различитих категорија становништва,

Удружење је реализовало пројекте који су били усмерени на промовисање људских права и борбу против насиља над женама.

IV СВОТ анализа

	<u>Снаге</u>	<u>Слабости</u>
У	-Формирана група за координацију и сарадњу -Израда индивидуалних планова подршке -Бесплатна правна помоћ у ГУ -Сарадња полиције, суда тужилаштва у примени законске регулативе	-Недостатак превентивних програма -Неповерење у институције -Продужено време решавање предмета/ поступак -Недовољна информисаност грађана о врстама насиља и механизмима заштите од насиља
Н	Постојање закона који регулишу област спречавања, сузбијања породичног насиља	-Постојање предрасуда и стереотипа како међу професионалцима тако и грађанима када је реч о породичном насиљу
у	-Постојање локалног протокола сарадње институција у спречавању и сузбијању насиља.	-Непостојање тимског рада професионалаца који раде на случајевима насиља из различитих сектора, недовољана умреженост у међусобом деловању.
Т	-Примена посебних протокола за сузбијање насиља (здравство, социјална заштита, образовање, правосуђе)	-Неусаглашеност институција у процедурама поступања у заштити од насиља у породици.
Р	-Формирани Тимови у институцијама за превенцију роднозаснованог насиља, заштиту деце од злостављања и занемаривања	-Непостојање јединствене базе података
А	-Извршна власт града Лозница је отворена за решавање питања породичног насиља;	-Недовољно знања запослених у установама које се баве проблемом насиља.
Ш	-Добра међусекторска сарадња; -Спремност релевантних установа и институција система, организација да активно учествују у програмима и пројектима намењеним спречавању, сузбијању породичног насиља на територији града Лозница;	-Недостатак континуране едукације професионалаца у области сузбијања и спречавања насиља -Саветовалиште за помоћ и подршку жртвама насиља не постоји -СОС телефон не функционише -Дуга процедура у поступку пријављивања насиља надлежним институцијама
Њ		-Недостатак Сигурне куће
Е		-Недовољни материјални трошкови за програме оснаживања жртва насиља -Недостатка истраживања које би обухватило већи број испитаника - Непостојање ОЦД које се искључиво баве психосоцијалном подршком жртва породичног насиља

	<u>Могућности</u>	<u>Препреке</u>
С	-Међународна и национална стратешка документа у Републици Србији на тему сузбијања и спречавања породичног насиља;	-Недостатак програма и континуиране едукације у области превенције породичног насиља.
П	-Подршка надлежних министарстава;	-Недостатак средстава, фондова за спровођење мера
О	-Доступни фондови који се баве проблемом породичног насиља;	
Љ	-Постојање различитих облика неформалног образовања;	
А	-Позитивна клима руководећих структура и наклоњеност потребама жртвама насиља;	
Ш	-Различити извори финансирања (Министарства, донатори, локална заједница, средства ЕУ);	
Њ	-Размена искустава и примери добре праксе у области заштите од породичног насиља	
Е		

V Закључак анализе

Праћење ситуационог стања породичног насиља није уређено и поред тога што институције имају обавезу прикупљања података. Званична статистика региструје број пријава случајева насиља у МУП-у, ЦСР и здравственим установама, број покренутих тужби и ко их је покренуо (тузилац или жртва), број изречених пресуда, евиденциони картон о лицу према коме је извршено насиље у породици и евиденциони картон о лицу против кога је одређена мера заштите од насиља у породици (ЦСР).

Према нашем истраживању и евиденцијама релевантних институција посматрајући период 2019-2022. године запажа се пораст броја пријављених пунолетних лица за насиље у породици са највећим бројем случајева насиља у 2020. години. У највећем броју случајева су жене жртве насиља а партнери починиоци насиља. У 2020. години се бележи и највећи број деце и старих особа, жртва породичног насиља. Физичко и психичко насиље се евидентирају као најзаступљенији облици породичног насиља затим комбинација више различитих облика насиља, неки други облици насиља (економско насиље) и на крају сексуално насиље.

Намеће се потреба да се ради на подизању свести о учесталости, структури и карактеристикама насиља у породици.

Истраживање се није бавило питањима моћи али из фокус група налазимо да жене приликом ступања у брак најчешће у нашој средини живе у домаћинству супруга у стану који је у његовом власништву. У сеоској средини је овај облик формирања домаћинства израженији када је присутна и шира породица тј. родитељи супруга па и њихови родитељи (три генерације). То значајно утиче на тежиште моћи, стављајућу жене у потчињени положај, па самим тим, повећава се ризик од неког облика насиља у ситуацији када су присутни и други ризико

фактори у породици који иницирају насиље (било који облик насиља).

Кроз рад са фокус групама, закључак је да образовање, родитељство и сл. не умањују могућност да жена постане жртва насиља али је закључак свих фокус група да без запослености, жена као жртва нема могућност да утиче на промене у породичним односима јер је економски зависна од партнера.

Наш налаз истраживања и фокус група показује да су главни узроци породичног насиља алкохолизам и љубомора, финансијски проблеми затим проблеми на послу.

Према мишљењу професионалаца релевантних институција примећује се да су жене из града проактивније када је пријављивање насиља у породици него жене из села али се највећи број случајева насиља не пријављује ни једној институцији, јер је породична тајна (резултат са фокус група са женама, младим и старим лицима) иако према нашем истраживању највеће поверење испитаници имају у Центар за социјални рад и полицију и њих виде најпре као институције од којих траже и имају подршку и помоћ. Најчешћи одговор са фокус група због чега се не пријављује насиље је што жртва насиља себе не види тако и не прави разлику између насилног и ненасилног опхођења и понашања. Осим тога како млади тако и стари не знају како функционишу механизми пријављивања насиља.

Све наводи на закључак да је потребно радити на унапређењу и развоју услуга социјалне подршке за жртве насиља у породици и подизању квалитета рада доступних институција и организација којима се жртва обраћа за помоћ.

И поред тога што постоји законска регулатива коју поштују све релевантне институције иако су ставови о родним улогама либералнији, а родна равноправност инкорпорира у локалне политике насиље је присутно и повећава се број жртва на рачун жена чији су партнери најчешће починиоци насиља, па све наводи на чињеницу да је неопходан и рад са партнерима, мушкарцима како би се досегла равнотежа моћи у породичним односима и толеранција према насиљу свела на нулу.

Према закључцима у раду са фокус групом и доступним подацима институција присутни су и одређени пропусти у деловању институција. Постоји мишљење да се у здравственим установама не испитује порекло повреда већ се указује медицинска помоћ и евидентирају случајеви насиља само када се пријави да се насиље десило; да полиција у поступању са насиљем често има став да је жена испровоцирала насиље и да се изричу усмене опомене или упозерења у највећем броју случајева са циљем тзв. умиривања насилника. Број жена чији је случај дошао до суда је мали и не могу се извести закључци о ефикасности поступака. Код изречене санкција, и даље доминира условна осуда.

VI ОПШТИ И СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ

Имајући у виду расположиве локалне ресурсе, потребе и изазове у примени мера на спречавање и сузбијање породичног насиља, налазе и закључке истраживања и фокус група, мотиве релевантних институција и вољу извршне власти града Лознице дефинисан је општи циљ у Локалном акционом плану за спречавање породичног насиља.

Општи циљ је у складу са националним стратешким и планским документима и са локалним стратешким документима релевантним за ову област. Да би се реализовао, изведена су и четири специфична циља и активности које доводе до његове имплементације.

Општи циљ:

Развијен институционални механизми и одговор у циљу остваривања права жена, мушкараца, девојчица и дечака на заштиту од свих облика насиља као и оснаживање породице у функцији одрживог развоја заједнице.

Специфични циљ 1: Спровођење мера превенције, идентификације и ефикасне интервенције у случајевима породичног насиља.

Ефикасно сузбијање породичног насиља се не може замислити без доброг законског оквира који је успостављен у Републици Србији, али поред законских решења присутни су случајеви насиља у све већем броју. Стога је неопходна идентификација случајева насиља са анализом околности које су до тога довеле. Такође, неопходно је озбиљно и детаљно анализирати сваки пријављени случај насиља, без површне квалификације, како би се на ефикасан начин предузеле мера против починиоца насиља. Мере превенције је потребно спроводити систематично и континуирано како би се спречило насиље а јавност сензибилисала за пријављивање сваког вида насиља и заговарања нулте толеранције према насиљу.

1.1 Организовање едукативних програма у заједници на тему превенције породичног насиља (предавања, радионице, трибине, округли столови, медијски наступи и сл.) Едукативни програми у основној, средњој школи, вршњачка едукација на различите теме: препознавање насиља у партнерским односима, рад на стереотипима, предрасудама, дискриминацији, родно заснованом насиљу, начин заштите, оснаживање за пријављивање насиља и сл.

1.2 Информисање заједнице о важећој законској регулативи путем трибина на територији града Лознице.

1.3 Припрема и дистрибуција информативног материјала за спровођење кампање против насиљу у породици.

1.4 Рад са жртвама насиља (психо социјална подршка, правна помоћ и сл.)

Израда плана подршке са жртвом насиља у породици, информисање жртве о доступним услугама институција и системом подршке кроз услуге заступања и бесплатне правне помоћи. Организовање експерата за психолошку подршку жртве породичног насиља са циљем подизања самопоштовања, сигурности и одлучности у примени свих доступних механизма у борби против насиља.

1.5 Формирање јединствене базе података о случајевима насиља у локалној заједници (дефинисање протокола, процедура, софтверских решења за прикупљање података и повезаност институције у локалној заједници).

Израда апликација и интернет алата који ће бити од користи организацијама и институцијама, установама које се баве пружањем подршке жртвама породичног насиља у циљу непосредније комуникације и пружање помоћи и подршке

1.6 Формирање специјализованог Тима који ће радити на проблему насиља у породици (представници свих институција) за праћење, разматрање, анализу и предлоге превентивних мера (сарадња са групом за координацију и сарадњу). Прикупљање података о броју случајева насиља и презентовање јавности.

1.7 Организовано праћење ефеката предузетих превентивних мера у сузбијању породичног насиља /квартални извештаји достављени Савету за родну равноправност/

1.8 Развијање превентивних програма и мера безбедности.

Превенција породичног насиља укључује спровођење превентивних програма и мера безбедности.

1. Едукација: Едукација се може спровести кроз кампање које могу подизати свест о проблему породичног насиља, како се препознаје и који су начини борбе против њега.

2. Саветовалишта: у којима би се пружала психолошка помоћ, а у склопу тога и подршка женама и деци који су били у изложени насиљу.

3. Центри за помоћ и подршку породици: теме за разматрање комуникација, управљање конфликтима, превенције насиља, саветовање о законским оквирима и правима жена и деце у ситуацијама овог типа.

4. Мере подршке за жртве, систем праћења насилника, онлајн и телефонска подршку.

1.9 Формирање СОС телефонске линије за жртве насиља

Специфични циљ 2. Подизање нивоа знања и вештина професионалаца који се баве спречавањем насиља

2.1. Организовање семинара и акредитованих стручних састанака за подизање нивоа знања и вештина стручњака из ЦСР, полицијске станице, тужилаштва, суда, здравствених служби, образовних институција.

Едукација професионалаца у области препознавања знакова насиља и оснаживање за реаговање. Едукација о врстама и облицима насиља, превенција насиља; Ко су насилници; Електронско насиље; Комуникација; Контрола беса; Посебан Протокола за заштиту од насиља као и протокол за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања; Техника „Игре доброг понашања”; Подршка жртвама насиља;

2.2. Организовање састанака размене искустава са стручним лицима из других градова и институција, организација.

Специфични циљ 3. Смањење учесталости насиља у породици кроз оснивање и рад саветовалишта

Кроз саветовалишни рад са породицама које трпе насиље циљ је да се жртва заштити, да се информише о свим облицима насиља да научи да препозна и освести проблем насиља у породици и охрабри да пријави насиље. Сузбијање породичног насиља подразумева стварање поверења жртве насиља у институције кроз континуирану подршку и оснаживање за живот без насиља.

3.1. Формирање саветовалишта и ангажовање стручњака за рад у саветовалишту са циљем смањења учесталости насиља у породици.

Жртвама насиља је неопходна правна и психосоцијална помоћ и подршка која би се избегнула кроз Саветовалиште за жртве које су претрпеле неки облик насиља или које су изашле из ситуације насиља, али им је за нове кораке потребна правна, социјална, психолошка или нека друга врста помоћи. Циљ саветовалишног рада је заштита жртва породичног насиља, информисање о различитим облицима насиљу. Циљ је оснаживање за пријављивање насиља и подношење пријаве против насилника;

Кроз саветовалишни рад предвиђен је превентивни рад са члановима породице као и успостављање и повезивање са услугом бесплатне правне помоћи жртвама насиља у породици.

Кроз саветовалишни рад жртвама насиља ће бити омогућено правно информисање, правно саветовање и састављање поднесака, помоћ у прикупљању документације и доказа који олакшавају покретање судских поступака.

3.2. Медијска промоција световалишта и информисање заједнице о могућностима заштите и оснаживања жртва насиља.

Циљ је превентивно деловање и подизање свести локалне заједнице о неприхватљивости породичног и родно заснованог насиља.

- Информисаности свих актера у сфери рада (запослених, послодаваца, менаџмента, синдиката...) о мобингу, његовим последицама и заштити жртва; Смањење предрасуда о насиљу. Информативни и едукативни прилози са циљем насиља као друштвено неприхватљивог понашања Спровођење кампање јачања свести јавности о постојању механизма подршке жртва насиља и охрабривање на пријављивање насиља.

Специфични циљ 4. Економско оснаживање жена жртва насиља

4.1. Економски програми за жене жртве насиља у породици (програми доквалификације-преквалификације, стицања социјалних и пословних вештина и сл.

4.2. Развој женског предузетништва и социјалних предузећа

VII АКТИВНОСТИ

Специфични циљ 1. Спровођење мера превенције, идентификације и ефикасне интервенције у случајевима породичног насиља.

Активности	Период реализације	Очекивани резултати	Индикатори	Носиоци активности	Потребни ресурси
				Надлежни органи/институције, организације	Укупно
Организовање превентивних активности у заједници (предавања, радионице, трибине, округли столови, медијски наступи и сл.) Едукативни програми у основној, средњој школи, вршњачка едукација на различите теме: препознавање насиља у партнерским	2023-2026.	Континуирано на годишњем нивоу развијени превентивни програми спроведени кроз Предавања, обуке вршњачких едукатора Округле	Реализовани програми у образовно васпитним установама	Школе Предшколске установе Здравствене установе, Центар за социјални рад Организације цивилног друштва	100000 на годишњем нивоу

односима, рад на стереотипима, предрасудама, дискриминацији, роднозаснованом насиљу, начин заштитите, оснаживање за пријављивање насиља и сл.		столове, конференције Млади упознати са свим Организовање саветовалишта за брак породицу и родитељство			
Информисање заједнице о важећој законској регулативи.	2023-2026.г.	Путем трибина, јавних догађаја тематских емисија заједница информисана о прописима у области заштите и спречавања породичног насиља Континуирана активност	Одржани јавни догађаји и трибине за превенцију насиља	Град Лозница Центар за социјални рад Полицијска станица Лозница Надлежне институције судства и тужилаштва Цивилни сектор Локални и регионални медији	100000 на годишњем нивоу
Припрема и дистрибуција информативног материјала за	континуирано	Припремљен и дистрибуиран материјал на тему	Штампани едукативни и информативни материјали	Град Лозница Надлежне институције Цивилни сектор	100000 на годишњем нивоу

спровођење кампање против насиља у породици.		превенције насиља у породици Континуирана кампања	Промоција ненасилног понашања путем јавних догађаја, уличних манифестација Тематских емисија Друштвених мрежа Организованих група задужених за кампању против насиља	Образовне установе	
Рад са жртвама насиља (психосоцијална подршка, правна помоћ и сл)	Од 2024.г. континуирано	Формиран тим експерата за психосоцијалну и правну помоћ и подршку	Пружена психолошка помоћ кроз саветовалишни рад са жртвама Обезбеђена правна помоћ и подршка Обезбеђена информисаност жртва о	Град Лозница Центар за социјални рад Здравствене установе Цивилна и сектор	500.000,00 рсд. годишње

			механизмима подршке и заштите израђени индивидуални планови подршке		
Формирање јединствене базе података о случајевима насиља у локалној заједници (дефинисање протокола, процедура, софтверских решења за прикупљање података и повезаност институције у локалној заједници).	Од 2024. године почев од четвртог квартала континуирано	Дефинисани протоколи и процедуре поступања свих релевантних институција Израђени интернет алати и он лајн програми комуникације	Број протокола Број укључених институција/организација/установа Инсталирани интернет алати Извештаји	Град Лозница ЦСР Основни суд Тужилаштво ОЦД	1.000.000 динара
Формирање специјализованог Тима за рад на проблемима насиља у породици (представници свих институција) за праћење, разматрање, анализу и предлоге превентивних мера (сарадња са групом за	Од 2024. године почев од четвртог квартала континуирано	Формиран тим експерата Утврђена методологија праћења имплементација мера и активности Израда анализа и предлога	Решење о формираном тиму Усвојена методологија мониторинга Развијање превентивних програма и мера	Град Лозница ЦСР Основни суд Тужилаштво ОЦД Медији	100.000,00 рсд. на годишњем нивоу

координацију и сарадњу) Прикупљање података о броју случајева насиља и презентовање јавности.		превентивних мера Организовано праћење ефеката предузетих превентивних мера у сузбијању породичног насиља	безбедности.		
Развијање превентивних програма и мера безбедности.	Од 2024 -први квартал па кнтинуирано	Превенција породичног насиља укључује спровођење превентивних програма и мера безбедности. Развијање центара за помоћ и подршку породици	Едукативни програм,и Саветовалишни рад број учесника, разматране теме и спроведени програми Мере подршке за жртве	Град Лозница ЦСР Здравствене установе ОЦД Медији	500.000,00 рсд.
Формирана телефонска линија подршке жртве насиља	Од 2024. други квартал	Отворена линија за град Лозницу за пријаву	Телефонска линија доступна за грађане 0-24	Град Лозница ЦСР ОЦД	150.000,00 рсд.

		породичног насиља Едукован кадар за рад са жртвама насиља	сата у ЦСР (телефонска секретарица после 20 часова) Број ангажованих волонтера		
--	--	--	---	--	--

Специфични циљ 2. Подизање нивоа знања и вештина професионалаца који се баве спречавањем насиља

Активности	Период реализације	Очекивани резултати	Индикатори	Носиоци активности	Потребни ресурси
				Надлежни органи/институције, организације	Укупно
Организовање семинара и акредитованих стручних састанака за подизање нивоа знања и вештина стручњака из ЦСР,	2023 - четврти квартал	Едукација професионалаца у области препознавања знакова насиља и оснаживање за реаговање	Број акредитованих програма за образовне установе Број акредитованих	ЦСР ОЦД Здравствена установа	100000 рсд.

полицijske станице, тужилаштва, суда, здравствених служби, образовних институција.		Шта је насиље; Превенција насиља;	програма за здравствене установе Број учесника програма		
Организовање састанака размене искустава са стручним лицима из других градова и институција, организација.	2024.г. други квартал	Повећан ниво сензибилности и проактивности експерата и практичара који раде на превенцији и учествују у мерама сузбијања и процесуирања породичног насиља кроз размењена успешна практична искуства	Одржан састанак размене искустава у имплементациј и превентивних мера са другим градовима и општинама	Град Лозница ЦСР ОЦД Медији	100.000,00 рсд.

Специфични циљ 3. Смањење учесталости насиља у породици кроз оснивање и рад саветовалишта

Активности	Период реализације	Очекивани резултати	Индикатори	Носиоци активности	Потребни ресурси
				Надлежни органи/институције, организације	Укупно
Формирање саветовалишта и ангажовање стручњака за рад у саветовалишту	2024.г. трећи квартал и надаље континуиран рад	Смањење учесталости насиља – Оснаживање жртава које обраћају за помоћ кроз психолошку, социјалну рехабилитацију и оспособљавање за живота без насиља превентивни рад са члановима	Основано саветовалиште -Одлука о оснивању Ангажовани практичари обучени за рад са жртвама насиља Програм рада саветовалишта	ЦСР ОЦД Град Лозница	150000

		породице као и успостављање бесплатне правне помоћи жртвама насиља у породици.			
Медијска промоција световалишта и информисање заједнице о могућностима заштите и оснаживања жртва насиља.	Од 2023.године и континуирано	Насиље друштвено неприхватљива појава кона се не толерише Жртве охрабрене да проијаљују насиље. Потуно за јавност јасни кораци за пријављивање насиља Јавност информисана коме и на који начин се може пројавити насиље. Разбијање предрасуда о	Медијски риози Трибине Конференције Тематске емисије	Град Лозница Локални и регионални медији, штампани и електронски медији ОЦД Град Лозница	100000

		насиљу у породици или партнерском односу			
--	--	--	--	--	--

Специфични циљ 4. Економско оснаживање жена жртава насиља

Активности	Период реализације	Очекивани резултати	Индикатори	Носиоци активности	Потребни ресурси
				Надлежни органи/институције, организације	Укупно
Развој економских програма за жене жртве насиља у породици	2024.г -четврти квартал године и континуирано	Усвојен Програм запошљавања жртава породичног насиља циљу стварања повољног окружења и економске независности	Програм запошљавања и имплементација мера број запослених број организованих преквалификација/доквалификација	Град Лозница ЦСР Национална служба за запошљавање Координатори за насиље у породици основном јавном тужилаштву ОЦД	100.000,00

		жртва			
Развој женског предузетништва и социјалних предузећа	2024.г -четврти квартал године и континуирано	Програми едукације и обука за различита бизнисе Мотивисане жене за започињање сопственог бизниса	Број едукација на тему предузетништва и бизнис планова Развој бизнис идеја Стечене вештине за самосталну прозводњу Број новопокренутих бизнис идеја	Град Лозница ЦСР Национална служба за запошљавање Координатори за насиље у породици основном јавном тужилаштву ОЦД	

VII Мониторинг, евалуација, извештавање

Начин праћења реализације вршиће се током свих фаза имплементације Локалног акционог плана (ЛАП) и то анализом извештаја свих актера, као и анализом квалитативних и квантитативних индикатора и показатеља реализације активности и циљева ЛАПа.

Усвајањем ЛАПа, одељење за друштвене делатности града Лознице ће вршити праћење свих резултата а извештаје достављати савету за родну равноправност града Лознице. На основу ових извештајних података оцениће се степен реализације мера и механизма у сузбијању породичног насиља. На основу показатеља и извештаја планираће се мере и активности за континуирано унапређење механизма у спречавању породичног насиља, јачања породичних односа и економског оснаживања жртава као и нулте толеранције на насиље. Оцена успешности спроводиће се на основу годишњих извештаја.

СКУПШТИНА ГРАДА ЛОЗНИЦЕ

Број: 06-14/23-23-2/2

Датум: 27. јул 2023. године

Л о з н и ц а

**ПРЕДСЕДНИЦА
СКУПШТИНЕ ГРАДА
Милена Манојловић Кнежевић, с.р.**